

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan.

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Calderón, 36.

Representació Administrativa á Barcelona

Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell. 2 rals al mes.

Fora. 8 " trimestre.

Un número sol. 0'20 ptas.

Anuncis á preus convencionals.

BANCH DE SABADELL

Pren á descuento y negociació cupons Interior, Exterior, Amortisable y Billets Hipotecaris Isla de Cuba, venciments corrents.

Horas de despatx: de 9 á 12 matí, tots los dias feyners.

Se compran sellos usats de correus, coleccions y correspondencia antigua ab sellos usats, particularment del any 1850 al 1870.

Dirigirse á Barcelona á D. Joseph Fernández Brabo, Corts, 132--2.º--3.º. Informes en la Administració d' aquest periodich.

ENSENYANSA TEÓRICA Y PRÁCTICA DE TEIXITS

Á CÀRRECH DE

D. ANTONI DE P. CAPMANY

1. Curs. Composició de lligaments y teoria de teixits
 - 2.ºn Curs. Práctica de teixits, monturas y pasatjes
- SABADELL. Carretera de Manresa, núm, 9.—SABADELL.

MOLLET CONTRA LA INJUSTICIA DE LAS QUINTAS

La guspira encesa a Sabadell va extenentse per la terra catalana. La mateixa encesa y avivada per la xardor del patriotisme lo regaró de polvorera que la conduheix, no deixará a son pas, poble ni poblet, ciutat ni vila que no s' inflami ab las espurnas espargidas per tots los indrets de Catalunya.

La injusticia es tremenda y deber es de tot bon patriota, trevallar per sa reparació.

Per repararla cal que 'l nostre poble fassi esment de que circula per sas venas sang catalana, sang d' héroes y de martirs, sang decendentia d' aquells ilustres patricis que sabian encararse front á front ab lo mateix rey, recordantli que cada un valia tan com ell y junts molt mes qu' ell.

Ab la mateixa enteresa y dignitat ab qu' obravan los nostres gloriosos antepasats, cal que obrém en las presents circumstancias. Los 2300 catalans que indugudament sufrenen las penalitats del servey militar, clamán justicia y l' honor y la dignitat de Catalunya hi están compromesas en aquesta obra de reparació.

Al meeting de Sabadell ha seguit ja altre manifestació pública de protesta á Mollet, quina tingué lloch lo passat diumenge, patrocinada per l' Ajuntament y presidida per son Alcalde l' excelent patrici don Ramón Ros.

La reunió comensá á las deu del matí y tingué lloch en la plassa del poble ab representacions de totes las entitats catalanistas de Barcelona, figurantli las personas de mes representació de la localitat y pobles convehins.

Nostre bon amic y exemplar catalanista don Vicens Plantada feu la presentació dels delegats concurrents al acte. Ab gran virilitat y energia se dirigí al poble dient: Convocats per la Corporació municipal, venim á recabar dels governants los minyons que injustament nos han prè, á exigir justicia, reclamém als nostres fills que indignament nos han robat. Ab evidents mostres d' entusiasme, lo públich en massa, aprobá las aspiracions del senyor Plantada, com son la supressió de la quinta forso, que 's verifiqui aquesta contribució de sang en la forma establerta avans del any 40 y que 'l servey militar sia cumplert per voluntaris.

Acte seguit feu ús de la paraula 'l President de la Associació Popular Regionalista, don Lluís Marsans, lo qu' en fogossos periodos analisá las causas de la nova injusticia que avuy afligeix á Catalunya, demostrant com totes ellas se derivan del caciquisme. Mes una diferencia essencial, digué, existeix entre 'ls cacichs d' aquí y los d' altres regions espanyolas. Los nostres s' acontentan en servir á Madrid pera afavorir aixís sos interessos particulars exclusivament, mentres que 'ls altres cobran sos serveys al centralisme d' altra manera: exhimintse del pagó de contri-

bució, lliurant del servey militar al fill del qui 'ls hi donà 'l seu vot en dia d' elecció, etc. Dirigi després punxantas frases al ministre d' Hisenda, senyor Navarro Reverter, que com sempre que un de la seva classe 's trova entre catalans los afalaga y enalteix son geni industrial, sens dupte perque 'ls tontos, que son molts, no s' adonin tant de la explotació de que son victimas. Llarchs aplausos ressonaren al acabar lo senyor Marsans.

Don Pere Pagés, soci del Centre Excursionista de Catalunya, pronunciá un hermós discurs, fent consideracions sobre lo abominable que resulta la contribució de la sanch y més quant ab ella s' hi trafiqueja tan escandalosament com are ha succehit. La impressió que en l' auditori causaren las paraulas del senyor Pagés fou immensa.

En representació de la Lliga de Catalunya parlá 'l senyor Maspons y Camarasa que encaminá sas paraulas á demostrar la exactitut d' aquell adagi, segons lo que 'ls pobles tenen lo govern que 's mereixen, principi que, per més que no ho sembli, es perfectament aplicable als pobles espanyols ab los desastrossos governs que tenen. Acabá d'hent: si un dia 'l poble catalá 's convens de que ab bonas rahons no consegueix justicia, ¿qué li tocará fer?

En nom de «Lo Regionalista», parlá don Joseph M.ª Monfort, explicant los travalls que aquell periódich ha dut á terme respecte á la vergonyosa imposició centralista que motivá la reunió y felicitá ab entusiasme á Mollet per sa patriótica actitud.

Entre 'ls axordadors aplausos de la concurrència s' aprobaren las següents conclusions.

«Lo poble de Mollet reunit en pública reunió acordá que mentres no sia possible obtenir son desitj de veure abolida la denigrant contribució de quintas, lo govern disposi:

Primer. Revisió dels expedients d' exempció de la darrera quinta al objecte de que sian retornats á sas familias, los 2400 minyons que Catalunya ha tonat de més.

Segon. Que sia reformada la actual lley de quintas de manera que sian demanats los minyons proporcionalment al número dels allistats avans de deduhirne las exempcions.»

Se dissolgué la reunió als crits de viscas á Catalunya y al Ajuntament de Mollet.

Pera correspondrer al entusiasme dels molletans los forasters donaren á la tarde una sessió de caràcter patriótic, en la quina se pronunciaren eloqüents discursos essent fortament aplaudits tots los oradors per la concurrència que assistí al acte.

Avans de desoldres la sessió, lo senyor Plantada anunciá la afalagadora nova de que dintre pochi dias serán presentats á la autoritat los estatuts del naixent Centre Catalá de Mollet.

¡Avant y fora!

SECCIÓ POLÍTICA

La vinguda a Catalunya del *consequent* polítich é integerrim (!) ciutadà don Joan Navarro Reverter, ha donat lloch a una sèrie d' espectacles é incidents que farien morir de riure si las circumstancias tristissimas perque atravessa nostra malaventurada Espanya, no atressin a flor de llavi la naixent rialla pera posarhi en lloch seu la mes terrible maledicció contra aqueixa càfila de polítichs sens consciencia qu' han conduhit a la ruina ab sos desacerts y ab sos maneigs escandalosos a totas las regions espanyolas y a la mes espantosa anarquia a la desgraciada y un temps tant floreixent isla de Cuba.

Deixant apart los pomposos xefis y rumbosas fartenas en los moments de mes perill pera la perdua de Cuba y la mort de tants ignocents soldats com alli pagan culpas ajenas; deixant de banda també las personalitats y entitats que han patrocinat los banquets (en los quals, com a *bon proteccionista* desde 'l menú fins al xampany casi tot ha sigut extranger), per no allargar massa nostra tasca nos ocuparém solsament del gran dinar celebrat en l' Ajuntament de Barcelona, alont lo senyor Navarro Reverter va estar a l' altura de sos merximents en lo brindis-discurs ab que va honrar (no 's diu aixis?) als comensals que 'i festejavan.

Retallarem lo mes notable y al mateix temps lo mes simbólich de son brindis, acompanyantho dels comentaris que nos suggeriren al llegirlo en los periódichs.

Després del comensament de rúbrica en aquestos cassos, de manifestar la impossibilitat de afegir res nou a lo ja pronunciat y de donar las gracias per l' obsequi digné: «Despues de haber oido al ilustre prelado señor Catalá, dechado de virtudes y de elocuencia, despues de haber escuchado las no menos elocuentes y entusiastas frases del alcalde señor Rius y Badia me pregunto yo: ¿quien es aqui el deudor y quien el acreedor?»

¡Home! vosté dirá. Nosaltres en aquest moment no sabríam que respondrerli.

Si parlés per l' altra vegada que va venir a nostra terra ja se sab qui era l' acreedor. En Vicents Ferrer.

Mes avuy, que redimoni, tants podrian ser; vaigi vosté a saberho.

«Debo mucho á Cataluña, y hoy como ayer y mañana como hoy» (y así sucesivamente) «*agradeceré con todo el alma...* etc. etc.

«Al contrario, la convicción de estas ideas me la ha dado Cataluña. ¿Quien es, pues, aqui el deudor?»

Y torni ab 'l *deudor* y dali que *debo mucho* a Catalunya.

¿No sembla sino que vosté ho deu tot encara!

Qualsevol diria que la presencia del senyor Bisbe, com autoritat eclesiástica, y del senyor Alcalde, com a autoritat civil, va emocionar de mala manera al senyor Navarro.

¡Miren que tot un ministre d' Hisenda confesantse deudor devant del poble!

Aquí si que podríam dir alló del *Anillo de hierro*: «*Que confesión más hermosa!*»

*
* *

Y va seguint lo senyor Navarro.

«Hoy vengo aquí para que me exijais responsabilidades, para que me digais si ho cumplido.»

Y escolti ¿que ja hi ha per respondrer?

Perque temps enderrera, no falta qui s' en recorda que no n' hi havian de fets.

Prou condemnavan las Audiencias, pero aquell senyor com si tal cosa.

«Yo me entrego, pues, á vuestro juicio de mis actos, como hombre público.

Acabáramos homie, porque no ho deya avans. *¡Como hombre público!* Avuy per avuy no falta qui 'ls respecta als homes públics vinguin d'ahont vinguin y siguin qui siguin.

Densá que per certa gent se pot esser un timador en la vida privada y un home correcte y decent en la pública, tothom campa pels seus respectes.

Y acabá aquesta part del seu brindis-discurs dedicada als deutes, promesas, responsabilitats, deudors y acreedors ab lo següent conseil.

«Todo cuanto encierra de hermoso Cataluña es obra vuestra, no queráis pues deber nada á nadie.»

No pas per are si Deu vol. Y si acás creguí ben bé que ha de ser per desgracias de la vida, sempre dignas de respecte.

Lo que no 'ns ha agradat may y no es fácil que 'ns agradi, es estar al próxim ab cargaments imaginaris.

Y en quant á alló de que tot lo de Catalunya es obra nostra, no 'n passi cap ansia, no, que ja ho sabiam.

¡Homo, vostè dirá perquè hi ha anat á Barcelona. Fins l'Aduana que es cosa del Estat hem de pagarla nosaltres mateixos!

*
* *

Y entrém ara á la part històrica y grandilocuent del seu notable brindis.

«Este mismo histórico recinto en el cual nos hallamos reunidos (lo salón del Consell de Cent) ¡que de grandiosidades nos recuerda!»

«Barcelona siempre ha sido grande; cuando la dominacion romana con sus preciados tesoros; cuando dejó de ser Barcino para ser la ciudad de los Concellers y de los Condes; cuando mas tarde hacia vibrar por los aires los cánticos de sus trovadores; cuando enviaba sus naves á Mallorca y á Sicilia; cuando vió con regocijo llegar á su puerto al gran genovés, con el descubrimiento de un nuevo mundo; cuando paseaba sus dominios por el Adriático y esparciendo por todas partes los productos de sus industrias, de su fabricacion, de sus progresos.»

«¡Barcelona siempre ha sido grande!» Sempre; solzament ha perdut la gran ciutat catalana una part de sa grandesa, densá que s'empetteix devant dels politichs d'avuy dia. La ciutat qu'ha tingut tan ilustres ascendents ni hauria d'adonarse dels mosquits, que devant de tal encongiment, s'han cregut ser fermas aligas.

«¡Cuando hacia vibrar por los aires los cánticos de sus trovadores!» Y avuy, los renegats de casa y 'ls malparlats de fora, insultan y escarneixen la llergua de la terra. Y 'ls politichs centralistas amichs y adversaris del ministre, la trenhen dels tribunals, la llensan de las escuelas, sacrifican nostras lleys civils y tractan de descortesos als quins defensen las grandesas de sa Patria.

«Cuando enviaba sus naves á Mallorca y á Sicilia.» Sense perdren ni una, no com avuy qu'encara no 's belluga un barco del Estat ja hem de resar pels que 'l tripulan. Y sense costar los 250 milions qu'avuy nos costan, perduts miserablement, ab tota impunitat, per falta de conciencia á dalt, y per sobras de feblesa á baix.

«Cuando vió con regocijo llegar á su puerto al gran genovés, con el descubrimiento de un nuevo mundo.» Perdut casi del tot per las disbauxas, des govern y lladrocinis de

antecedors del senyor Navarro y fugintnos avuy de las mans la última engruna per las concupiscencias, desacerts y mal entès orgull dels seus companys y 'ls qu' ab ell gosan *del turno pacífico de los partidos.*

«Cuando paseaba sus dominios por el Adriático y esparciendo por todas partes los productos de sus industrias, de su fabricacion y de sus progresos.»

Avuy reduhits al mercat nacional ja de si prou anémich y miserable, perdut lo comerç ab Cuba, ab trabas y gabelas creixents cada dia qu' entorpeixen lo progrés industrial he prou esmortuit ab tanta inseguritat aranzclaria, y per colmo de mals, alguns senyors fabricants van abandonantse als enganys de las sirenas conservadoras, quan no s' ajupen altres devant l' amenssa de un mis. rable expedient d' Aduanas.

¡Ah! senyor Navarro Reverter, ab quanta oportunitat recordava aquell «sagrado recinto (lo saló del Consell de Cent) en el cual nos hallamos reunidos ¡que de grandiosidades nos recuerda!

Realment, quants actes solemnes, trascendentals se registren en sas cròniques. De soberrans il·lustres, de concellers patriotas, de ciutadans honrats. Cap tan insignificant, tan mesqui, tan poca cosa com lo banquet de l' altre dia. ¡Com s' esborronarian nostres il·lustres antepassats, si vejessen la degeneració de la seva rassa!

*
* *

Y va acabar son brindis, «callando el catalán de corazon y hablando el gobierno.

Se tractava de Cuba; y va volguer lo ministre animar als comensals ab frasses retumbants y patrioteria castellanista. «El triunfo es indiscutible... saludemos al general, en prueba de la confianza que en el se tiene.....

Y a corre-cuyta va marxar a Madrid a las pocas horas per haverse perdut la confiança en lo general y per no ser tan indiscutible lo triomf de las nostras tropas.

Valent final a son discurs-brindis del banquet del Municipi de Barcelona.

Afortunadament en Navarro no es home que s' aturrolli facilment y aixís com ab tot y las criticas circumstancias de Cuba, anava de xerinola en xerinola, després de sas frasses patrioterias y sentimentals per lo de la Isla, se'n va anar tot xano, xano, a veure un estréno en el Liceo.

*
* *

Ja ha tornat a Madrid, ja es lluny de casa.

Bon vent y barca nova.

Al venir, per averias en lo tren, retrassá una hora ben llarga; al marxar per desca-rril·lament, arribá a Madrid ab un retrás de tres horas.

Hi han avisos providencials.

Quan vol ferse passar per grans homes a gent menuda, fins los ferro-carrils fan pública protesta.

Nota: ¡Ah! nos en descuidavam.

També va brindar per la moralitat dels Municipis.

¡Y dirán després que may 'l rector s' recorda de quan fou escolá!

L' HOSPITAL NOU

II

Verdaderament, pera tractar l' assumpto que portém entre mans, molta serenor d' esperit y molta calma 's necessitan pera no caurer en los mateixos defectes en que han caigut los partidaris del nou Hospital.

No 'ns hauríam pas atrevit á dirne res, ó 'l menys en públich, si la cosa no hagués passat mes enllá que de quatre xis-mografías d' uns quants contertulis desocupats, pero s' ha manifestat tant l' idea y s' han dit tantas cosas, lo mateix en los círcols y reunions d' eixa ciutat, que 'a los periódichs de dintre y fora d' ella, que semblava que lo qu' eran purament projectes y cavilacions, anava á ésser prompte, pero molt prompte, una realitat.

Ha durat bastant temps que no s' ha parlat pas d' altre cosa; y si s' agafava un periódich, ó á manera de noticia, ó be'n forma de correspondencia, surtia sempre, encare que expressat ab diferents termes, lo pensament d' aixecar un Hospital nou, y quant no era aixó, per l' afany inmoderat de tractar la mateixa qüestió, s' insertavan gacetillas y fins correspondencias que, ab paraulas més ó menys embossadas, se tractava ab desdeny á nostre Casa de Caritat, com volguent dir ¡veyeu si tenim rahó! ¡veyeu si convé fer un Hospital nou! Y clar está que 'l que no estava en autos y no sabia la procedencia de tanta *algarabia hospitalera*, comensava á mirar ab prevenció tot quant procedia ó 's relacionava ab la Casa de Caritat. De molts nos consta, y tal volta entre los lectors d' aquest apreciable periódich se 'n trovi algun, que avans de veurer per sos propis ulls lo que verdaderament passa en nostre benéfich Assil, s' havíen eregut que 'n aquest no mes hi regnava 'l desordre, l' egoisme utilitari y moltes altrás cosas que avuy nos abstenim d' anomenar; mentres que després que s' han prés la molestia de ferhi una visita, s' han convénsut de quant infundadas eran totas aquéllas falsas imputacions, fillas tan sols de passions encontradas y si hem de dirho tal com ho sentim, d' odis mal comprimits.

No volém pas dir ab aixó que 'n nostra Casa de Beneficencia no hi falti res. No, no som, grat sia á Deu, tan cegos. Com-

preném perfectament sos defectes y també estém convensuts de lo molt be que fa dins de Sabadell, y per aqueix motiu, protestém, com protestarém sempre, de tot quant se fassi pera desfigurarla, presentantla molt al revés de lo que realment es; y repetirém aquí, lo que repetirem en certa ocasió tractant de las cosas de nostra Casa de Caritat, que sols una cosa desitjém: «bona fé 'n tots aquells que d' aquesta Casa volen tractar», porque tenim la seguretat, mes encara, convicció íntima, de que si aixís se procedís, no tindria enemichs nostra Casa de Caritat, y si 'ls tingués ho foren per sistema; y allavors los que 'n aquest cas se troessin, ja se sab com dehurían calificar-se.

Repetim, donchs, que res hauríam dit sino s' hagués mogut tant soroll y si 'n mitj de tot aixó no s' haguessin posat en lloch molt poch airós á certas personas de molt bona voluntat y fins á las mateixas Germanas Carmelitas de la Caritat, que tothom sab de quina manera tan poch noble se las ha tractadas. Y encara qu' estém convensuts de que 'l nou Hospital fracasará, no obstant, nos permetrém fer, sobre 'l tan manosseijat projecte, una série d' observacions que posarán de retlleu la falsa casa ab que s' apoyan y s' han apoyat sos mes decidits partidaris.

Ja compreném que tot quant havém dit fins are y dirém d' aquí 'n avant, no será del agrado d' algunas entitats de nostra ciutat, perquè tal volta vegin contrariats sos plans. Si aixís fos y aixó 'ls fes mirar ab prevenció nostres pobres treballs, los hi contestaríam que de tot quant escribim, no 'n tenim pas nosaltres la culpa, tant mes, en quant fins are tots los qu' han tractat aqueix assumpto, declarantse partidaris del nou Hospital, s' han despatxat á son gust y s' han permés dir sobre 'l mateix y sobre la Casa de Caritat tot lo que be 'ls ha semblat, tan si era dret com si era tort y sense reparar si ab aquest procedir se fería la susceptibilitat de algú y lo que 's mes, sense reparar si ab aixó 's tirava per terra lo bon nom de que 's mereixedora nostra Casa de Beneficencia.

Encare que no som qui pera intervindre en eixos assumptos, sense volguer fer gala de presumpció de cap mena, nos creyém donchs ab tanta autoritat pera tractarlos, com la majoria dels individus que s' han investit de la mateixa pera promou-rer lo qu' avuy estém debatim, y molt menys poden disgustarse

los que no pensan com l' autor d' aquestas ratllas, per no esser ell qui ha provocat una qüestió que donará més joch, dat cas de volguer portarla endevant, de lo que 'ls que l' han promoguda 's pensan. Consti, donchs, que á imitació dels que volen fer lo nou Hospital, dirém també lo que bonament nos sembli, sense respectes humans y no tenint altre esperit que 'l de dir la veritat, á fi de que 's vegi *per que 's vol aixecar* lo tant desitjat Assil nou, respectant sempre las personas y combatent las ideas que, segons nostre parer, mereixen esser rectificadas.

Empero, avants de passar mes endavant volém aclarir un punt que deixarem aixís com en suspens, en la introducció d' aquestos articles. Deixarem entreveurer, que no faltava qui 'n aquesta propaganda es pró del nou Hospital, hi portaba intenció pech noble. Dolorosament es cert. Be es cert que s' ha invocat la caritat, lo desamparo ab que quedan alguns malalts atacats de certas malalties y altres cosetas que molts no ignoran; pero 'n mitj de tot aixó, repetím que 's cert, que no tots los partidaris del nou Hospital tenen recta intenció y que no es veritat que á tots mogui la caritat, solzament, perque si fos cert que 's moguessin á impuls de virtut tan nobilíssima, primerament s' haurían proposat arreglar altres cosas que tením pendents aquí á Sabadell y que son de tanta ó més transcendencia que lo construhir un Hospital. Al fi y al cap *la Casa de Caritat marxa per ella tota sola* (1), y es l' únich servey de Beneficencia pública que tením mes ben areglat, mentres que lo á que 'ns volém referir deixa molt que desitjar, com es: la Beneficencia domiciliaria y lo que serveix pera presó 'n aquest Partit judicial. D' aixó, volguent Deu, per via de degressió 'n parlarem en l' article próxim.

LO BATXILLER DE VALRÀ.

(1) Frase gràfica pronunciada per un dels que mes intervenen en nostra Casa de Caritat y que no sabém l' hagi retirada; puig ara sembla que no 's molt amich del Assil.

DISCURS

Ulegit per lo president de la «Lliga de Catalunya», don Joseph M. Valls y Vicens, en la sessió inaugural dels treballs d' aquest any.

(Conclusió)

Y aquella dinastia que ell fundá, ben prompte decáu: fins Carles III,

que sapigué respectar los dolor de Catalunya y derogá algunas de las despóticas disposicions del dominador, obrí 'l portell de las desgracias pera Espanya ab lo secret «Pacte de familia» que més tart havia de lligar-nos ab la Fransa y conduhirnos al gloriós desastre de Trafalgar! Y no parlém dels altres, perquè ni Càrls IV ab son abominable Godoy, ni 'l pérfit Ferrán VII mereixen altra cosa que los més profons despreci... pera veurer iniciada la ressurrecció de Catalunya y ab la d'ella, ¡providencial coincidencia! la de la mateixa Espanya.

Entran en territoris d' aquésta d' una manera que no sabém si cal·li·ficar de traició ó de subresticia, las tropas francesas, los invictes exércits d' aquel Napoleón quina historia y quina dinastia es també una demostració palpable de lo que ara mateix déyam dels usurpadors: y al entrar, se fan seva la Nació que generosament y confiada los rebia, s' apoderan de las grans ciutats, guarneixen de soldats sas més fortissimas ciutadelas y castells y en breu la seva petjada, insoporable ab lo pes de tants canons y de tantas bayonetas, ofegava al poble; los espanyols tots, eran esclaus dintre llurs mateixas casas! Més... las lleys divinas no 's poden tórceer ni 's blincan per ningú, y aquestas, que comunican á cada país lo sagrat amor á la Pátria, que imposan á son fills aquest deber que es, segons ha dit nostre immortal Papa Lleó XIII, després del amor á Deu, lo segon que tenen los homds... desperta al poble de Madrid que llenxa al ayre soa crit de independéncia y presencian las naciones un 2 de Maig...! Però lo poble cau retut y als francesos se portan tal com eran: com á feras; y Espanya hauria gemegat potser sota la sua dominació, si de la banda d' ensá del Ebro; no hi hagués hagut aquella Catalunya que, partida y tot com fou, se sent reviscolar y veyentse tropitjada per un nou invasor, no recordantse de sagnats agravís, ni de lleys que la oprimian, ni del poble que un dia li jurá amor pera després volguer amortallar-la, rebent en son rostre la bofetada que li donava l' extranger y aborrit gabatx al condemnar á garrot vil al P. Gallifa y demés companys seus, víctimas de la nova tiranía, llenxa també al vent son crit de independéncia, y allá al Bruch, á l' ombra sempre protectora de nostre Sinai, del Montserrat dels nostres comís y de nostras esperansas, vens als colós, aixala l' águila imperial, y 'l 6 de Juny de 1808 retruyn per tota Europa preparant á aquesta na Waterlloo y al invasor de Naciones y usurpador de tronos y detentador del Papa, la solitaria y abandonada tomba de Santa Elena!

Y es novament Catalunya, senyors, qui salva á la Nació. Desfet per ella l' encís que feyr envulnerables als invencibles, ben prompte los llenxa allá d' enllá tota la Espanya... que celebra y festeja la derrota y no 's recorda de la victoria!

¡Miréu, donchs, si 'n son d' amples los horizonts del catalanisme! si es inmensa y generosa la feyna que 'ns havém proposat executar los qui 'ns anomeném catalanistas! si n' es d' honrosa la lluyta que havém de sos-

tindre contra 'ls uns y contra 'ls altres, aixís los que en plé Congrés espanyol nos califiquen de bojos ó de criminals, com los que, dihentse catalans y amichs de lo de casa, nos fereixen á traició y per la espatlla, ara ridiculisantnos, ara dihentnos exagerats y sempre batent llur elogi devant nostre y sogantnos l' herba sota 'ls peus, cometent un contuberni indigne, anant de consorxa ab los eternals enemichs de tot lo nostre!

Y á fé, senyors, que, com he indicat al comens y m' apar haver dit altrás vegadas, no están pas los temps pera sembrar odis, ni promoure tempestats: los núvols que 'ns venen á sobre amenassan tempesta y tempesta sería que ha llensat més d' un cop esglayadora gotellada. Falta ideals al poble, las classès acomodadas sols se recordan de son benestar material, las poderosas y de la antiga noblesa han esquinsat sos pergamins ilustres y en conjunt la societat anémica actual sent que s' ofega per mancarli l' ayre pu íssim que sols respiran los pobles verament grans y verament lliures. Y com á signe fatal veyém la decadencia desoladora de la nostra familia que encare podriam regenerar y salvar, pero que está amenassada de mort per vulnerarse un día y un altre día per aqueixos organismes odiosos y fatals que avuy imperan per l' estil de pops gegantins que s' arrapan per tot ahont veuhen un element sá ó de vida pera ofegarli, las lleys é institucions de nostra terra que solemnement se 'ns jurá respectar y guardar... per los que ¡quin sarcasme! sols se recordan d' alabarnos nostra condició de catalans quan nos han de pendre 'ls fills ó nos han de doblegar ab contribucions ó impostos.

Vaig á acabar, senyors: no tinch dret á molestar per més temps vostra atenció, massa benéboia ab mí. Coet y seguríssim es, senyors, que quan un parla de sos mals presents y de sas esperansas futuras, s' aconhorta y fins s' oblida de tot, arribantse á fer la ilusió de que aquells tocan á son teame y que ben prompte abastará á aquestas, per quin motiu hi troba gust en anarho descapdellant y referint y comentant sense adonar-se de que, y encara que sia inconcientment; cansa al auditori... però també es cert y seguríssim que quan aquell se 'n adongui, deu acabar pera no abusarne per més temps. Aixís m' ha pasat are á mí, per lo que, en atenció á la importancia del assumpto vos prego 'm dispenséu tanta molestia.

Si 'l Catalanisme es mort, si 'l Catalanisme es una ilusió, si 'l Catalanisme es una aberració ó (com segurament, ho considerant alguns sers denarits y de cervell girat) una cosa pitjor que 'l mateix anarquisme, que ho digan los fets, que ho diga nostre entusiasme, que ho digan nostres ideals que no son altres que 'la de salvar los elements sans que encare 'ns restan en mitj d' aquesta societat desballestada, de renegar al poble, de salvar al poble, de tornar á aquest al bon camí d' ahont l' han apartat doctrinas corruptoras, diaris indignes, individuos explotadors, més que de sa ignorancia—que s' han acontentat en dissimularla donantli una ca-

pa de bernís ab una il·lustració falsa y perjudicial—de sa bona fé y de sos sentiments generosos!

A ell nos referim y per ell treballém, per aqueix poble que un estimadíssim company nostre que ab lo rigor propi de son cor generós y noble descriu, quan parla de la seva Galicia, de la seva infortunada y estimada Galicia, ab aquestes paraules que traduhim y fem nostras:

¡Son ells! Son la Pàtria; lo únich viu que 'ns resta ja de tot un passat y de tot un poble que agonitza.

¡Y que 'n som d' insensats! Llensém al riu nostres tresors sense pensar que ns. 'ns los retornarán pas sas ayguas!

Dormim en pau en nostra tomba y amém á sas tenebras. Y donchs, Senyor: ¿no hi haurá jamay pera nosaltres una veu que 'ns deixondi, ni un raig de sol que aclaresca la ombras que 'ns enrotllan?...

Oh, sí que hi será, porque existeix una Justicia Eternal... y ¡ay del dia que aquesta crida als pobles oprassors á rendir comptes! De llur cataclisme, n' eixirán los oprimits d' avuy, regenerats y lliures!

HE DIT.

NOVAS

Recomaném als nostres llegidors la lectura del següent sueltó que publicava eu sa edició del dimars nostre bon company «La Renaixensa.»

Diu aixís:

«Al sortir de la benedicció de la Aduana que, pagant nosaltres, nos regala el Govern, lo ministre senyor Navarro, lo general senyor Weyler, lo senyor Bisbe y el Governador se n' anaren á veure 'ls soldats que avuy marxan á Cuba pera despedirsen y pronunciar lo corresponent discurs. Lo del senyor Navarro Reverter no te preu.

«Volveis prontó—así os lo afirma mi deseo—triunfantes y victoriosos, y entonces España entera, que con el corazon os acompaña, can el alma os sigue en todos los azares de la guerra, se apresurará á coronaros con los laureles que tan bravamente habreis ganado en los campos de batalla y á tributaros los merecidos honores del triunfo que os espera.»

Qué 'ls hi sembla aquell quiebro de que tornaran porque así os lo afirma y os lo asegura mi deseo. Sort tindrán de las oracions de las sevas mares, que las asseguransas «conforme á desitj» no 's cotisan á la terra ni tenen cap valor al cel.

Pobrets minyons. Y què bó devian trobar lo ranxo després de tan fallagueras esperansas!

Lo que 'ls podia assegurar lo ministre, no según su deseo, sino segons una realitat, es que al cap de pocas horas assistiria á un banquet en que s' hi l·lenserien mils duros en menjars esquisits, en llumets eléctrichs, en flors espléndidas, y, sobretot, en vins estrangers. Y 'ls hi podia assegu-

rar també que al veure aquesta bofetada als espumosos catalans, no s'aixecaria indignat ni un sol d'aquells cap-de-brot de la producció nacional que aquets dies no saben ahont tocan. Los Reys los han portat una aduana y van atabalant per aquets carrers to mateix que 'ls mens ab los timbals y trompetas.

Pel camí que van—no 'ls fabricants—sino 'ls que 'ls portan, arribaran molt aviat a fer riure als enemics de la indústria y a fer fàstich als que la hem defensada sempre de bona fé.

Lo productor no s'ha d'abaixar may fins a tal extrém. Qui es en Navarro Reverter pera que li f m aquestas galindaynas? Què 'ls ha donat que li deguem tant actament? Una aduana sobre terrenó nostre y feta ab diners nostres. Be 'n fan de fullaraca per aquesta firma, que es tot lo que hi ha posat.

A seguir per aquest camí qué hi fan los sants a las iglesias? Tiremlos daltabaix y posemhi a aquets personatjes, que 'l carrer, la Casa Comunal, la Diputació, son poch pera guardar sas estàtuas.

¡Pobre Industria y pobre Patria a mans dels que ara portan lo timó Quins exemples pera 'ls pobres! Llensar, mentres hi ha tantas mares sense consol y tantas familias sense un tros de pá, milenars de duros en obsequi d'un home que no ha fet res per Barcelona! Quina diferencia del ranxo del cuartel d'artilleria a aquells menjars *a la reine, a la Pompadour, a l'imperiale y a la* qualsevol ximpleria que s'empesqui un coch francès!

Y 'ls uns van a Cuba a defensar la *integridad de la patria*!

Y 'ls altres se quedan aquí a defensar los interessos de la producció ab vins dels Rhin, de la Borgonya y de la Champaigna!

Si 'ls industrials no deixan als que avuy los portan per camins tan estrets, de la producció catalana no 'n quedarà res d'aquí trenta anys, perque se 'n menjarà la meytat Madrid ab impostos vistos, y l'altra meytat se la menjarà 'l dimoni en forma de terrabastada social, que no s'evita responnent a las llàgrimas dels pobres ab xefiis y discursos, sino ab organisacions que 's podrien copiar de sigles enrera, ja que l'actual no ha sabut inventar mes que l'art d'aixecar del no res als cap buyts que saben fer anar la llengua.

Lo senyor Navarro es dels que parlan bé y dels que prometen llores de la victoria. Pero 'l poble que sab que quan torna un seu fill de la guerra sense cama ni 'l senyor Navarro Reverter ni ningú li passa una pensió, ni li paga tan sols una cama de fusta, que veu als richs d'avuy dia banquetejar escandalosament per res, per la excusa de la vinguda d'un ministre, s'entrega també estúpídament a quatre desanimats, ja que casi no troba ningú que 'l porti cristianament al camí de sa regeneració.

Es un detall aixó dels vins estrangers... pero es un detall que deshonra a una ciutat que viu de la producció.

No 's donan pas per befar-se dels pobres aquets grans dinars á la vigilla d' embarch de tropas! No s' hi donan... Donchs, si no 's donan per aixó, 's donan perque tant se 'ls ne fa dels plors de las mares com dels reflèts de la tiplés del L'eco, que se las escoltan molts desde 'l recambró del palco.

—«El Diario Mercantil» orga del Foment de Barcelona, es un dels que s' na entussiasmat fins á lo inverossimil ab lo senyor Navarro Reverter.

«Be mereix aquest homé,—deya en un article de fondo,—que las classes productoras *vinculin* en ell la suprema quefatura, que 'l reputin son capdill máxim, lo generalíssim de las hòsts proteccionistas».—«Y també es necessari, diu, que 'ls nostres proteccionistas obeheixin cegament á qui ab tan justos, tan exactes y tan incontrovertibles termes, sab definir lo que es protecció al treball nacional.» Tot pera acabar dihent, «d' avuy més los noms de Navarro Reverter y de Treball Nacional, compenetrats y confosos en un sol, han d' ésser lo gonfaló que infundeixi animós alé als proteccionistas y 'ls conduheixi á la benehida consecució de la regeneració de la pàtria.»

Deixant apart alló de que «las classes productoras *obedezcan ciegamente*» al senyor Navarro Reverter, que ellas farán lo que millor los hi sembli (los que no son de la classe dels conservadors) encare que siga obrir uns ulls com unas taronjas perque, en mitj de tan proteccionisme *politiqüero* no 'ls estafin, l' aludit article del «Diario», orga de la Corporació de la quina n' es actual president lo senyor Puig y Saladrigas, nos ha fet un efecte deplorable.

Per la forma *zalamera* de rastrejarse.

Per Deu y 'ls sants senyor Puig y Saladrigas, que las sevas ganas d' ésser diputat no es cosa que l' autorisi pera posar á tan baix nivell á la Corporació qu' honraren ab son pas per aquella presidencia patricis tan ilustres y tan proteccionistas com en Güell y Ferrer, Illas y Vidal, Aribau, Ferrer y Vidal, Orellana, Sol y Padrís, Durán y Bas y tants altres que á bon segur jamay se 'ls hi acudi comprar un acta de diputat, prenent posar incondicionalment los interessos de la patria producció als peus del primer Navarro Reverter que tractés d' embadalirlos, perque l' ajudessin á pujar en sa carrera política. Si li han promesa l' acta de diputat, encare que á aquestas horas no 's sàpiga per quin districte, no s, impacient, que no li farà falta. Als que 's bellugan per entre la podridura de la política, mes aviat los donarán un districte qu' un regimen aranzelari qu' estiga ab concordancia ab las necessitats del treball de casa. Sempre hi es un poble menor d' edat pera accontentar als tontos ó als fátuos.

—En la platea del teatre d' Euterpe, tindrán lloch avuy tarde y vetlla dos extraordinaris balls, corrent los programas á cárrech de la aplaudida orquesta *Muixins*.

—«La Almudaima» de Palma de Mallorca en sa edició del 21 de Desembre publica ab lo títol de *Cartas de un soldado del ejército de Cuba*, per A. B. R. u ia enteressantíssima ressenya, q' cap diari de Madrid, del que hi teneu enviats especials fran'yist notícies d' aquella trista campanya tant reveladores, tant acoloridas, tant sinceras y tant dramáticas com la primera mostra que de las que anirà enviant aquest soldat—a qui 'l bon Deu conserve la sanitat del cos y la habilitat de la ploma—nos dona en las pàgines de nostre colega. Mes, no citam las cartas per aquest motiu, sinó perquè en lo comensament de la primera hi ha un paragràph que fa molt per casa, y que molt de gust traduhim. D' u aixís:

«Li he dit que trobí en lo Batalló una bona pila de mallorquins lo que ha estat pera mí y també ho fou pera ellis, grossa alegria. En campanya venen á ser germans tots los soldats, y la amstat de campament es la més íntima y la més aviat feta; conjum nen en la vida fadigosa de la guerra tots los elements y 's combinen los diferents parlars de nostres regions y encara millor los diversos temperaments y activitats distintas, que 'l llenguatge assenyala y esdecífica ab tanta precisió. Però ab tot y ser veritat aquesta armonia, no esclou los goigs del recort de la patria petita, evocant en la llengua de la terrica, los penyalats soberchs de nostra costa nort, á la sombra d' un bosch de viueladissas palmeras tropicals; nostres paysatges tant hermosos en la cansonera vegetació de *maniguas* interminables ó d' immensos *potreros* qui afadiguen la vista ab son vert perdurable, per mes que sien molt variats sos tóns; las escenas típiques de nostra llar regional en l' aïslament d' una abansada ó en la quieta soletat d' una guardia. Es molt aconhortador, pare estimat, sentir en moments difícils una frase que anima ab lo mateix accent que 'm parlava la mare, y de las amargors de la tristesa passar, ab la facilitat mudadisa dels pochs anys, á la franca alegria, ab una dita de la terra; comentar la correspondencia, tant desitjada com alegrement rebuda, en lo llenguatge mateix en que fou pensada y sentida; ab aquell mateix accent ab que ho digueren cent voltas las personas estimades abans d' escriureho y expressarho sabent que 'ns estenen nostras penas y nostras goigs, tot lo íntim y genuinament propi, en lo llenguatge sagrat de nostras pares, en la llengua que, de petits, nos ensenyá de pregar, y d' estimar quan forem homens.»

—Se trova malalta d' alguna gravetat la esposa de nostre apreciable benivolgut amich don Narcís Giralt.

Desitjem son prompte y complet restabliment.

—Aahir vespre tingué lloch en lo local de la «Lliga de Catalunya» de Barcelona la sessió inaugural del present curs acadèmic de la patriòtica Associació «Centre Escolar Catalanista».

En lo número pròxim vos en ocuparém ab la extensió merescuda.

—Ab gran pompa se celebraren lo passat diumenge en la parroquia

de la Puríssima Concepció, solemnes cults en honor de Sant Daniel. Nos complavem en fer constar lo bon sentit de la Cofradia demanant al Dr. Estebaneil que sermonés en la llengua de la terra. Aixís deu fer-se.

—Se troba malalt de gravetat lo tendre fill de nostre bon company, lo reputat metje don Francisco de P. Bedós.

Fem vots perquè los ausils de la ciencia logrin salvar a tan xamosa criatura. Deu ho vulga.

—Celebrém la reaparació del setmanari *Lo Teatro Catalá*, periódich regionalista que 's publica á Barcelona.

—En lo teatre de la Associació de Católichs s' ha disposat pera aquesta nit una representació del drama en un acte *Herodes y Simeón*, el drama en 2 actes *Lo retorn de Palestina* y la pessa *Vells y boigs*.

—S' ha prorrogat per tot lo mes actual, lo plasso pera la adquisició de cédulas personals sense recárrech.

—L' ajuntament de Girona en sessió del dia 18 del passat més, acordá inscriures com á soci protector dels Jochs Florals.

Lo de S tges acordá també oferir un premi consistent en una rosa d' or.

Lo de nostra ciutat no saben encare si ha pres acort sobre aquest punt. Esperem veurer quin será 'l que prengui pera comunicar lo als nostres llegidors.

—La Junta técnica del Museu de la Historia s' enterá en sessió del 23 del passat Desembre que han sigut restaurats los tres sitials dels concellers de Barcelona que pogueren salvar-se de la destrucció feta per los sectaris de Felip V. de tot quan podia conservar lo recort dels gloriosos temps de la llibertat e la terra catalana. Los esmentats sitials foren trobats fa foch temps en una iglesia de Gracias y han sigut despositats en lo Museu de la Historia que organísá l' Ajuntament de Barcelona.

—L' Ajuntament de Pamplona ha acordat adherirse á las gestions iniciadas per la Diputació de Guipuzcoa pera que 'ls governs que 's nombrin pera regentar las escuelas d' Euzkaria entengan la llengua bascongada; però pregant á la de Navarra que al treballar pera son feliç resultat, gestioni també que 's retorni als municipis d' aquell regne la facultat de nombrar los mestres de las escuelas que sostenen.

Gran Café y Restaurant Colon.-Barcelona

Cuberts á 2'50 ptas. á escullir 3 plats de la carta (ó 4 sense escullir), 3 postres, pa y ví.

També s' atmeten abonos á preus ventatjosos. Servey esmeradísim. Concert totas las nits per un **QUINTETO**.

Imprempta y Encuadernacions de Pere Tugas, Carrer de Calderon, 36.—SABADELL